

Udvary Sándor¹

Az első Pp. novella keresetlevéllel kapcsolatos szabályai és értékelésük

Az ünnepelt sokszorosan, sok helyről érdemli meg a felé irányuló tiszteletteljes szeretetet, amihez azért is szeretnék hozzájárulni, mert nélküle egyetemi pályám biztatás nélkül, csendesen múlt volna ki. De akkor dékánomként, más kollégáimat is szőnyeg szélére állítva, Máthé professzor vette a fáradságot, és személyesen, kellő szigorral fejtette ki nekünk, hogy ha egy éven belül nem szerezzük meg tudományos fokoza-tunkat, az általa vezetett kar nem tart igényt szolgálatainkra. Két másik kollégám sajnos nem vette komolyan a valós fenyegetést, én viszont igen, és sikerrel vehettem az akadályt, ami az étvágyat is meghozta. Professzor úr később a Jogász Egyletben is segítette tevékenységemet, s egyike volt azoknak a példaképeknek, akik a habilitációra is biztattak. Az ünnepeltet tehát nem csak tudományos, a jogásztársadalmat és oktatást szervező eredményeiért méltatom, de azért az atyai szigorért is, ami nélkül én, de bizonyosan mások is elvesztek volna a tudományos pálya útvesztőjében. E tanulmánnyal, emlékezve a kiegészítés kori igazságszolgáltatási szervezetet kutató munkájára, tisztelgek Máthé professzor úr előtt: Isten éltesen sokáig!

Igény a novellára

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) módosításáról szóló 2020. évi CXIX. törvény (a továbbiakban: I. Ppn.) nem az első, amely a Pp.-t hatálybalépése óta módosítja. Három évvel ezelőtti hatálybalépése óta hat kisebb módosítást ért meg. A módosítások a csekélyebb jelentőségű szövegpontosítástól a hatásköri szabályok változásáig vagy éppen a Kúria új hatáskörének a törvénybe való illesztéséig terjedtek. Ezek a Pp. alapvető szerkezetét, a leginkább lényeges eljárási cselekményeket – mint keresetlevél és megvizsgálása, tárgyalás – nem érintették, s tömegük sem érte el azt a szintet, amely alapján a jogalkalmazó és a tudományos közösség szerint novelláris módosítást kellett volna eszközölni rajta.

¹ Egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Eljárásjogi Tanszék. Kapcsolat: udvary.sandor@kre.hu.

A törvénnyel szemben mindazonáltal állandó jelleggel merült fel a korrekció igénye. Annak dacára, hogy az elméletben szinte teljes egyetértés mutatkozott az osztott perszerkezet bevezetésének helyessége tekintetében,² annak mikéntjét már érték kritikák a gyakorlat tükrében.³ A hatálybalépést követő időszakban a Kúria és egyes bírói testületek iránymutatásokat adtak az eljárási szabályok érvényesítésére,⁴ amelyek sokszor harmonizáltak a jogalkotó eredeti céljával, bizonyos esetekben azonban a gyakorlat szigora túlmutatott azon.⁵ Természetesen az eljárási jogszabály – közjogi jellegéből is fakadóan – igényli a szigorú nyelvtani, logikai, rendszertani értelmezést, s a teleologikus értelmezési tartomány ezek sikertelensége esetén kerül előtérbe. Ha a bíróságok értelmezési tartománya pedig nem felel meg a jogalkotó eredeti célkitűzésének, akkor elsősorban ismét a jogalkotó feladata, hogy világosabb keretet szabjon az adott eljárási kérdés megoldására, kizárva az általa túlzóan szigorúnak vagy éppen kevésbé hatékonnak tartott értelmezést. A novellának erre is módja volt, túl azon a szokásos feladaton, hogy az idő múlásából, a technikai haladásból, más jogszabályok változásából fakadóan szükségessé vált módosításokat tegye.

A keresetlevél kellékei, megvizsgálása és visszautasítása

Az ügyvédi kar által leginkább sérelmezett újítás a keresetlevél kellékeinek előírása és betartatásának szigora volt. Az új rendelkezések bevezetését nagyban átfedte az eljárások elektronizálásának nagy lépése, lényegében a jogi képviselői kötelező elektronikus kommunikáció előírásával, ami önmagában, a Pp. megújulása nélkül is átmeneti nehézséget okozott volna. A sérelmek annyiban

² Wopera Zsuzsa: Az új polgári perrendtartás elvi alapjai. *Jogtudományi Közlöny*, 72. (2017), 4. 153–161; Éless Tamás – Ébner Vilmos: A percezúra – Az érdemi tárgyalás előkészítése. In Varga István – Németh János (szerk.): *Egy új polgári perrendtartás alapjai*. Budapest, HVG-Orac, 2014. 383; Udvary Sándor: Új Pp. – új perszerkezet. *Advocat*, 20. (2017), 1–2. 6–11; Bartha Bence: A tárgyalási szerkezet változásainak hatásai – témaindító. *KRE-DIt.hu*, 2018. december 27.

³ Éless Tamás: A tárgyalás szerkezete, a perfelvétel, perhatékonyság. *Közjegyzők Közlönye*, (2017), 5. 13–18; Varga István: Első rész. Alapvetések. In Varga István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja. I.* Budapest, HVG-Orac, 2018. 11–33; Varga István: Nemzetközi összehasonlító kitekintés a perakadályok rendszerére. (7. melléklet). In: A keresetlevél visszautasításának vizsgálata tárgykörében felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye. *Kúria*, 2020. február 15. 144.

⁴ Különös figyelmet érdemel a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezlete (CKOT), amely számos ülésén bocsátott ki nem kötelező érvényű, de a bíróságok által széles körben követett jogértelmezéseket konkrét kérdések kapcsán.

⁵ Például a keresetlevél visszautasítása. Meg kell azonban azt is jegyezni, hogy a közhiedelemmel ellentétben a visszautasítások száma csak a kezdeti időszakban volt magasabb, egy féléves időszakot követően azonban stabilizálódott.

támaszthatók alá, hogy a hatálybalépést követő időszak valóban mutatott emelkedést (amely viszont regionálisan jelentősen különbözött, kiemelkedő a fővárosban volt). Bármennyire is próbálta az irodalom felkészíteni a jogi képviselőket a professzionális perrenddel együtt járó fokozott követelményekre,⁶ nem járt kellő sikerrel, ami közvetve a jogkereső polgárok érdekeit is hátrányosan érinthette. Ráadásul a visszautasítás gyakorlatának biztonsága sem volt teljes, hiszen a bíróságok folytattak eltérő gyakorlatot, amelynek egységesítését a Kúria elkezdte, de a bizonytalanság addig is fennállt. Az aggályokat súlyosbította a visszautasítással együtt járó illetékterher is: némi joggal merült fel a képviselők oldaláról, hogy miért az ügyfélnek vagy éppenséggel a képviselőnek kell a 10% fennmaradt illetéket viselnie.

Ma csak történeti jelentősége van, de a Pp. hatálybalépésekor az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57–58. §-ai a keresetlevél visszautasítása esetére 10% mérsékelt illetéket írtak elő, s csak a visszautasító döntés elleni fellebbezés volt illetékmentes. Ugyanakkor mivel a prudens módon eljáró jogi képviselő kevésbé fellebbezett, mint inkább igyekezett helyesen előterjeszteni a keresetlevelet, már csak az eljárás időszerűsége miatt is, az illeték 10%-át már e soron végleg viselni kellett. Előfordulhatott, hogy az ügyfél – szakszerűtlen eljárást feltételezve – az ügyvédre kívánta hárítani a terhet, holott ahogy fentebb rámutattunk, a képviselői hibák mellett bizony a gyakorlat bizonytalansága is okozhatott visszautasítást. Az áldatlan helyzetet a jogalkotó az Itv. olyan módosításával orvosolta, amely visszautasítás esetén illetékmentessé tette az eljárást (fenntartva az ilyen döntés elleni fellebbezés illetékmentességét is). Az érvelés dodonai sorai⁷ között olvasva fellehető, hogy a közpénzügyi érdekeket kellett meggyőzni ahhoz, hogy ezt a terhet – közvetetten a joggyakorlat egységesítésének anyagi terhet – a felek válláról levegyék.

Az I. Ppn. hármas megközelítést alkalmazott. Egyik oldalról egyszerűsítette a keresetlevél kellékeit, a formanyomtatvány alkalmazását opcionálissá tette a járásbíróság előtt. Másik oldalról világossá tette a keresetlevél megvizsgálásának

⁶ Szabó Imre: Szakértelem és felelősség. *Jogtudományi Közöny*, 72. (2017), 9. 373–385; Wopera (2017): i. m. 155; Wopera Zsuzsa: Az új polgári perrendtartás karakterét adó egyes megoldások európai összehasonlításban. *Advocat*, 20. (2017), különszám. 6.

⁷ „A 2018. január 1-jétől hatályba lépett Pp. a korábbi eljárásjogi szabályozáshoz képest sokkal részletesebben, pontosabban meghatározza a beadványok tartalmát, illetve azok előterjesztésének elősegítése céljából – a jogi képviselő nélkül eljáró fél részére – előírja a nyomtatvány igénybevételének kötelezettségét. Az újfajta szabályozási koncepció alapján sokkal kisebb a valószínűsége annak, hogy a beadvány alaki kellékei hibásak, hiányosak, mindemellett a mérsékelt illeték megfizetésével összefüggő bírósági, adóhatósági *adminisztratív terhek aránytalanul magasak a mérsékelt illetékből származó bevételhez képest.*” Lásd a 2018. évi LXXII. törvény 79. §-ához fűzött indokolást (*kiemelés – U. S.*).

szabályát azzal, hogy a vizsgálat tekintetében kizárta az érdemi jellegű vizsgálatot. Harmadik oldalról pedig a keresetlevél visszautasításának szigorán enyhített.

A keresetlevél kellékeit tartalmazó 170. § – úgy tűnik – teljesen megújult, de valójában néhány fontos kifejezés változott, ami azonban jelentősen át fogja alakítani a gyakorlatot. A keresetlevél bevezető részében elhagyta a jogszabály az alperes nevén és idézhető lakcímén vagy székhelyén kívül az egyéb azonosító adatai rögzítésének előírását. Véleményünk szerint a módosítás oka a bíróságok jogértelmezésének túlzó szigora volt. A korábbi rendelkezés az alperes ismert adatainak feltüntetését írta elő, de legalább idézhető címét. A bírósági gyakorlat azonban nem lehetőségként értelmezte ezt, mivel a Pp. egész rendszerét figyelembe véve – különösen azért, mert a bírósági meghagyás az írásbeli ellentmondás elmaradásának következménye lett – az alperes minél tökéletesebb azonosíthatóságát várta el. Álláspontunk szerint valójában ez az érv nem állja meg a helyét, hiszen a régi Pp. szerkezete sem tette azonosíthatóbbá az alperest pusztán azáltal, hogy az első tárgyalást mulasztotta el és nem terjesztett elő írásbeli ellenkérelmet (ami korábban a meghagyás feltétele volt). Miért derült volna ki több az alperesről egy elmulasztott írásbeli ellenkérelem és egy elmulasztott tárgyalás alapján?

Az irodalomban ez már úgy jelent meg, hogy „leegyszerűsítő az a megközelítés, mely a »legalább« kifejezést az elegendővel azonosítja és az egyéb adatokat szükségtelennek minősíti [...]. [...] figyelmen kívül hagyja, hogy – a törvény indokolásából is kitűnően – nem (csak) a keresetlevél kézbesíthetősége a cél, hanem a per alanyainak kétséget kizáró meghatározása és eljárásjogi vagy anyagi jogi szempontból lényeges egyéb körülmények – lehetőleg hiánypótlás nélküli – vizsgálhatósága”.⁸ Álláspontunk szerint a jogirodalom és az azon alapuló bírósági gyakorlat itt a szöveg kielégítő nyelvtani értelmezését (tudniillik hogy a legalább egyben elégségest is jelent) vitte tovább érthető, de valójában indokolatlan rendszertani értelmezéssel. Érthető, mert a bíróság magára veszi a helytelen személlyel szemben kibocsátott bírósági meghagyás felelősségét, legalábbis pszichológiai értelemben. Helytelen, mert jogi értelemben továbbra is a felperest terhelte a kötelezettség a minimális kellékek feltüntetésére, s az ismert további adatok megadására, amely felelősség akkor érvényesül, ha a tévesen megjelölt alperes – akár későbbi perorvoslat, jogorvoslat útján – jelzi a problémát. Amennyiben az alperes megjelölt címe valóban idézhető cím volt – és ezt köteles a felperes és a bíróság is gondosan vizsgálni! –, akkor a kontradikció lehetősége megte-remtődött, az alperesnek perbebocsátkozási kötelezettsége, védekezési érdeke áll fenn. Továbbá a Pp. a korábbi szabályokkal összhangban lehetőséget ad a tévesen perelt alperes helyett a megfelelő személy perbe vonására is (Pp. 51. §).⁹ S nem

⁸ CompLex új jogtár Pp. 170. §-ához fűzött kommentár.

⁹ Pp. 51. §.

mellesleg már csak azért is helytelen a kötelező törvényi minimumnál több adatot elvárni a bíróságnak, s ezt az elvárást a visszautasítás formájában szankcionálni, mert a bíróság közhiteles nyilvántartásban szereplő adatot a felektől, így a felperestől nem várhat el. Mindezek miatt álláspontunk szerint helyes volt a jogszabály módosítása, annak világossá tétele, hogy az alperes neve és idézhető lakcíme a keresetindítás szükséges és elégséges adatfeltétele – bár ez megfelelő értelmezéssel is megoldható lett volna.

A keresetlevél érdemi részének kötelező kelléke volt a „bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti” kérelem. A megújult szabály a „bíróság döntésére irányuló határozott kereseti” kérelmet vár el. Wopera Zsuzsa tanulmányában világossá tette, hogy a módosítás indoka annak egyértelművé tétele: „a Pp. nem vár el többet a *petitum* tekintetében, mint az 1952-es Pp.”¹⁰ A hivatkozott álláspont egyértelműen csak a *petitumra* vonatkozik, vagyis a keresetlevél érdemi részének további kellékei, a tényállítás (bizonyítékokkal), jogállítas, jogi indokolás változatlanul elvárt elemek. Az egyszerűsítés tehát arra vonatkozik, hogy a kérelemmel szembeni szigoron enyhítsen.

A kérelem határozottsága a korábbi Pp. alapján sem volt kérdéses – amelyhez kapcsolódó irodalmat most újra fel lehet ütni, de *caveat*tal. A *caveat* arra vonatkozik, hogy a korábbi Pp. a jogállítást nem várta el, és a jogi indokolás is kevésbé volt kimunkálандó azon szabályok alapján. A határozott kereseti kérelemnek, a *petitum*nak sem korábban, sem az eredetileg hatályban volt rendelkezések szerint nem kellett utalnia a jogalapra, de ahhoz kellett igazodnia.

A keresetlevél záró részének módosított tartalma tisztázza azt a nehézséget, amelyet a meg nem határozható pertárgyértékű ügyek jelentettek a gyakorlatnak: ilyen esetben megújult rendelkezés alapján elegendő lesz e körülményre hivatkozni. Az I. Ppn. indokolása nem tartalmaz külön utalást ennek a módosításnak a szükségességére, de az ehhez a módosító §-hoz fűzött indokolásból közvetve kikövetkeztethető az. A Pp. 170. §-án eszközölt egyéb módosítások legfőbb indoka a Kúriának a keresetlevél visszautasítása tárgyában lefolytatott jogegységesítési vizsgálata volt.¹¹ Más helytelenített bírósági gyakorlat mellett a Kúria – ügyészégi kezdeményezésre – utalt arra is, hogy túlzó az az értelmezési szigor, amikor a meg nem állapítható pertárgyértékű ügyeknél erre való utalásnál többet vár el a bíróság. A Kúria véleményét és a jogszabály-módosítást mi is támogatjuk, legfőbb érünk, hogy a jogszabály által megadott információt nemcsak a feleknek, de a bíróságnak is hivatalból kell figyelembe vennie. Márpedig az Itv. 39. § (3) bekezdése kifejezetten rendelkezik a meg nem állapítható pertárgyérték esetén az illetékalapról, amit a felek – ha akarnának – sem hagyhatnak figyelmen kívül. *Iura novit curia*,

¹⁰ Wopera Zsuzsa: Módosul a polgári perrendtartás 2021-től. I. *Jogászvilág*, 2020. november 18.

¹¹ *Kúria* (2020. február 15.): i. m.

és nem fűzheti a visszautasítás negatív jogkövetkezményét a bíróság ahhoz sem, ha a fél maga is tudja a jogot, és feltételezi ezt a bíróságról is... A módosítással tehát egyetértünk, némi szívfájdalommal afelett, hogy ezt mérsékelt értelmezéssel a bíróságok nem tudták kezelni, s a jogalkotó beavatkozása vált szükségessé.

A záró részi kellékek további módosítása volt, hogy a bírósági hatáskört és illetékességet megalapozó tényeken felül a jogszabályi hivatkozást immár nem kell feltüntetni. Egyszerűsítő módosítás, és – ahogy fentebb – itt is egyetértünk azzal, hogy ha a fél tudja a jogot, vagyis a hatáskört-illetékességet megalapozó tények alapján megfelelően találta meg a bíróságot, akkor a bíróság megelégedhet ezzel. Ugyanakkor a jogi képviselőtől elvárható, s a korábbi Pp. alapján is jó gyakorlat volt, hogy a hatásköri és illetékességi szabályt megjelölték, s az abban tényállási elemként szereplő körülményeket tényállítással, bizonyítékkal támasztották alá. Bízunk abban, hogy ez a jó gyakorlat nem fog elenyészni... A könnyítés inkább a jogi képviselő nélkül eljáró laikus félnél lesz érezhető, akinek valóban nehézséget jelenthetett az alperes lakóhelyén kívül a Pp. vonatkozó szabályát is megjelölni. Ha viszont valóban ez lett volna a módosítás indoka, akkor a Pp. XV. fejezetében kellett volna a kivételt megtenni, s nem a professzionális eljárási szereplők nem irracionális terhét enyhíteni...

Tisztázza a novella a keresethalmazatok előterjesztésének technikai szabályait is. Az új tartalmat beiktató Pp. 170. § (4) bekezdés világossá teszi, hogy keresethalmazat esetén az azonos tartalmi elemeket elegendő egyszer előadni. Megjegyezzük, hogy magunk is készítettünk, tanácsoltunk olyan keresetlevelet, amely halmazat esetén teljesen elkülönítette a halmazatban álló kereseteket és külön-külön adta elő a tény- és jogállításokat. Kétségtelen, hogy ez a túlzott biztonságra törekvés megterhelte a jogi képviselőket, de a bíróságokat is, amikor egyes kereseti elemeket lényegében ismételtelen kellett előadni, áttekinteni. Ezért üdvözljük azt a módosítást, amely ezt racionalizálja, és egyszeres előadással megelégszik. Ugyanakkor a jogi képviselők számára fontos kiemelni, hogy a halmazat eltérő elemei esetén világosan, határozottan elő kell majd adni a korábbiakhoz képest eltérő elemeket; álláspontunk szerint célszerű utalni az azonosságokra, s azokhoz képest megtenni az adott halmazati keresetre vonatkozó eltérő előadásokat.

A következőkben a formanyomtatvány opcionálisát és a járásbírói eljárási eljárás egyszerűsítését vizsgáljuk. A Pp. 246. §-ának korábbi szövege előírta a formanyomtatvány kötelező használatát a járásbírói¹² előtti eljárásban, a jogi képviselő nélkül eljáró fél tekintetében. A formanyomtatványok az eredeti elképzelés szerint a bíróságok aktív közreműködésével készültek volna el, ám végül

¹² Itt utalunk arra, hogy a Pp. XV. fejezetének címe is változott a munkaügyi bíróságok szervezeti átcsoportosítása miatt. A munkaügyi perek törvényszéki hatáskörbe kerültek, de a jogi képviselő továbbra sem kötelező. A fejezetcím ezért immár a járásbírói eljárásra való utalás nélkül szabályozza a jogi képviselő által nem képviselt félre vonatkozó eltérő szabályokat.

alig kilenc nappal a 2018-as hatálybalépést megelőzően kerültek kihirdetésre az igazságügyi miniszter rendeletével.¹³ Alkalmazásukat a jogkereső közönség bonyolultnak ítélte, és az akadozott – ezt a jogalkotó is észlelte, ezért 2019 márciusában,¹⁴ mintegy egy év próbaidő után jelentős egyszerűsítéseket eszközölt. Bár a helyzet javult, s a bíróságok is segítettek a jogban járatlan feleket az alkalmazkodásban, az I. Ppn. lényegében visszavonulót fújt azzal, hogy opcionálissá tette a formanyomtatványok alkalmazását. A módosított 246. § már úgy rendelkezik, hogy formanyomtatvány útján is előterjeszthetők a rendelkező kérelmek.¹⁵

Másképpen megfogalmazva: nem érheti immár joghátrány a jogi képviselő nélkül járásbíró (és munkaügyi bíróság) előtt eljáró felet azért, hogy formai kötöttség nélkül terjeszti elő írásban a rendelkező jellegű nyilatkozatait. Amennyiben szóban, ügyfélszolgálat (korábbi nevén panasz-) napon terjeszti elő a keresetet, a bíróság továbbra is nyomtatványon rögzíti azt. Ehhez igazodva a jogalkotó nem írja elő továbbra sem a jogalap és a jogi érvelés meglétét mint kötelező kelléket; elhagyta viszont azt a kivételt, amely szerint a jogszabályhelyet sem kellett megjelölni. Álláspontunk szerint ez az elhagyás nem jelent érdemi változást, mert jogszabályhelyet eddig is a jogalap tekintetében kellett volna megjelölni – ami viszont járásbíró előtt a laikus félnek eddig sem volt kötelezettsége.

Jelentősebb viszont a 247. § (2) bekezdésének módosítása. Amíg korábban a félnek az érvényesíteni kívánt jogot, illetve az anyagi jogi kifogást úgy kellett megjelölnie, hogy a jogalap beazonosítható legyen, az I. Ppn. után már csak „az annak alapjául szolgáló tények előadásával kell megjelölni”. A régi Pp. 121. § (1) bek. c) pontja köszön ebben vissza, valamint az a jogelméleti vita a Pp.-kodifikáció idejéből, hogy megfelelő-e a háromelemű keresetfogalom. A törvényszéki eljárásra ennek hatálya nem terjed ki, csakúgy mint a jogi képviselő által képviselt járásbírói félre sem. Mégis, itt a *da mihi factum, dabo tibi ius* régi elve köszön vissza, amikor a bíróságok feladata volt a jogalap tények alapján való megtalálása és az annak megfelelő döntéshozatal. Annak felismerése mellett, hogy a jogalkotó a korábbi kritikai észrevételeket, de még inkább a bíróságok felől érkező jelzéseket felelős módon kezelte, álláspontunk szerint az lesz a valódi kérdés, hogy az egyszerűsített eljárás kereteiben mennyire fog tudni mégis érvényesülni a törvényalkotó által elvárt fő tárgyalási modell. Azt ugyanis nem érinti az immár jogi képviselő nélküli eljárásra vonatkozó fejezet. Véleményünk szerint azért fog tudni jól működni, mert magában a törvényszéki eljárásban is eszközölt olyan módosításokat a novellával a jogalkotó, amelyek ezekkel a módosításokkal kiegészítve valóban könnyítik a laikus polgárok jogkeresését.

¹³ 21/2017. (XII. 22.) IM rendelet, hatályon kívül.

¹⁴ 6/2019. (III. 18.) IM rendelet.

¹⁵ Kiváló példája ez annak, hogy kis túlzással két betű változtatása milyen jelentős lehet...

A keresetlevél kellékeinél talán csak azok mikénti megvizsgálása a fontosabb. Egyes bíróságok első fokon olyan értelmezést követtek, amely szerint a jogi érvelés alaposágát is vizsgálat tárgyává tették – már a keresetlevél megengedhetősége körében! Mintha előre látta volna az ilyen indokolatlan szigor az irodalom, amikor a keresetlevél körében annak következetességét helyezte a középpontba a megengedhetőség előfeltételeként, távolról sem az alaposágát.¹⁶ A jogszabályszövegen alapuló kommentárirodalom sem támasztott alá ilyen értelmezést.¹⁷ A Kúria joggyakorlat-elemző csoportja ezért úgy foglalt állást, hogy „a keresetlevél vizsgálata az eljárásnak ebben a szakában kizárólag a perakadályokra korlátozódhat, érdemi kérdés, így például a jogi érvelés ellentmondásossága nem vezethet a keresetlevél – hiánypótlás nélküli – visszautasításához”.¹⁸ A jogalkotó erre reagálva tette világossá a szabályokat akként, hogy kizárta a keresetlevél visszautasíthatóságának vizsgálati köréből az ügy érdemére tartozó állításokat, érveléseket, valamint annak vizsgálatát, hogy a megjelölt bizonyítékok alkalmasak, elegendőek-e az ügy érdemében a keresetnek megfelelő ítélet hozatalára.

A módosítást támogatjuk. A Pp. eredeti szövege is alkalmas lett volna erre, ahogy azt a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának állásfoglalása is bemutatta, azonban az eljárásjogi jogszabályok kevésbé alkalmasak a nyugodtabb, hosszabb távon a bírósági gyakorlat kisimító hatásában megnyugvó jogalakításra.¹⁹ Mire fog vezetni várakozásunk szerint az előírás? A jogalkotó eredeti szándékának való teljesebb megfelelésre. A perszerkezet változása valóban előbbre hozta az eljárás súlypontját azáltal, hogy a perfelvételi szakaszra koncentrált a tényállításokat és a bizonyítékok felhozatalát²⁰ – ezt most a jogalkotó a novellával egyébként enyhítette, a szerkezet alapvető változatlansága mellett. Az azonban semmiképpen nem olvasható ki a Pp. eredeti szövegét támogató,²¹ még kevésbé az azt kritizáló nézetekből,²² hogy

¹⁶ Éless Tamás – Döme Attila: Alapvetések a polgári per szerkezetéhez. In Varga István – Németh János (szerk.): *Egy új polgári perrendtartás alapjai*. Budapest, HVG-Orac. 2014. 67–69.

¹⁷ Zsitva Ágnes: Elsőfokú eljárás (Harmadik rész). In Wopera Zsuzsa (szerk.): *A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata*. Budapest, Wolters Kluwer, 2017. 267.

¹⁸ Kúria (2020. február 15.): i. m. 16. [64] pont.

¹⁹ S mivel a jogalkotás általános trendje is igencsak felgyorsult, a jogalkotó minden problémát azonnalnak érez, s meg is akar oldani.

²⁰ Wallacher Lajos: Perfelvételi szak (XII. fejezet). In Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*. Budapest, Magyar Közlöny, 2017. 375; Udvary Sándor: Az érdemi tárgyalási szak jelentősége és hatékonysága egyedi és igazságszolgáltatási szempontból. *Közjegyzők Közlönye*, (2017), 1. 15; Bartha Bence: A keresetlevél és az ellenkérelem érdemi része. *Közjegyzők Közlönye*, (2020), 4. 56.

²¹ Zsitva (2017): i. m. 249–360; Zsitva Ágnes: Újjászületett elsőfokú eljárás a perkoncentráció jegyében. *Advocat*, 20. (2017), különszám. 8–14; Wopera (2017): i. m. 153–161.

²² Éless (2017): i. m. 13.

a keresetindítási szak funkcionáljon lényegében érdemi szakként. Ellenkezőleg: a cél a tényállítás és a bizonyítékok felhozatalának fázisát különválasztani az időigényes és költséges tényleges bizonyítástól. Kétségtelen, hogy például okirati bizonyítás már a keresetindítással egyidőben teljesülhet, hiszen egy közokirat felmutatása (csatolása a keresetlevélhez) egyben teljes bizonyító erőt kapcsol ehhez. Ez azonban semmit nem jelent abból a szempontból, hogy az adott – akár teljesült bizonyítás – a per érdemét megalapozza-e.

Megjegyzendő, hogy a keresetlevél kellékeinek körében az állítások, érvelések, bizonyítékok bírósági értékelése valójában az osztott szerkezet és a rendelkezési elv egyidejű félreértése. Az osztott szerkezetről fentebb szóltunk, de a rendelkezési elvet is félreérti az a bíróság, amely a keresetlevél technikai feltételeinek teljesülése esetén azok érdemi vizsgálatába bocsátkozik. A fél rendelkezési joga a perrel való rendelkezés körében kiterjed arra is, hogy milyen állításokat, érveléseket tesz, bizonyítékokat hoz fel, e cselekményeit azok kockázatainak mérlegelésével kell megtegye. Ha a keresetlevél következetes,²³ vagyis az állított jogsértést alátámasztó tényállításokat és azokat bizonyító indítványokat tesz, akkor azok sikerének esélye a fél kockázata, nem pedig a bíróság jogérvényesítést segítő szándékának terepe. Az alperes némi joggal érezheti magát hátrányosabb helyzetben, amikor a bíróság a felperesi állításokra azok érdeme tekintetében is nyilatkozatot tesz, végső soron segítve ezzel a felperesi jogérvényesítést.

Az igazi kérdés az, hogy nem tett-e túl sokat a jogalkotó. A Kúria általunk teljes mértékben támogatott elemzéséből az tűnik ki, hogy a kereset következtetességét – helyesen – fontos, megtartandó szempontnak ítéli a magas bíróság. Az I. Ppn. által módosított Pp. 170. § (6) bekezdés viszont általában mondja ki, hogy „perfelvételre való alkalmasság szempontjából nem vizsgálható a keresetlevél érdemi részében előadott azon kérelem, állítás, illetve érvelés, amelynek értékelése az ügy érdemére tartozik”. A szövegből álláspontunk szerint továbbra is a következtetesség elve olvasható ki, mégpedig azért, mert csak azokat zárja ki a vizsgálatból, amiket egyébként az ügy érdeme során kellene értékelni. S mivel a következtetesség alapjául szolgáló szabály, a 170. § (2) bekezdés c) pontja változatlan, bízunk abban, hogy a helyes értelmezés megtalálja az egyensúlyt a szigor és a következtetesség között.

²³ Kúria (2020. február 15.): i. m. [43] pont: „Előfordult az is, hogy a bíróság lényegében nem tartotta meggyőzőnek a fél jogi érvelését, a minden szempontból következetes keresetet kérte számon a felperesen, érzékelhetően átsúszva a követelés érdemi elbírálásának tartományába.”

Irodalomjegyzék

- A keresetlevél visszautasításának vizsgálata tárgykörében felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye. *Kúria*, 2020. február 15. Online: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_keresetlevel_visszautasitasanak_vizgalata_osszefoglalo_velemen.pdf
- Bartha Bence: A tárgyalási szerkezet változásainak hatásai – témaindító. *KRE-Dit.hu*, 2018. december 27. Online: <http://www.kre-dit.hu/tanulmanyok/bartha-bence-a-targyalasi-szerkezet-valtozasainak-hatasai-temaindito/>
- Bartha Bence: A keresetlevél és az ellenkérelem érdemi része. *Közjegyzők Közlönye*, (2020), 4. 39–57.
- Éless Tamás – Döme Attila: Alapvetések a polgári per szerkezetéhez. In Varga István – Németh János (szerk.): *Egy új polgári perrendtartás alapjai*. Budapest, HVG-Orac. 2014. 50–78.
- Éless Tamás – Ébner Vilmos: A percezúra – Az érdemi tárgyalás előkészítése. In Varga István – Németh János (szerk.): *Egy új polgári perrendtartás alapjai*. Budapest, HVG-Orac, 2014. 377–392.
- Éless Tamás: A tárgyalás szerkezete, a perfelvétel, perhatékonyság. *Közjegyzők Közlönye*, (2017), 5. 13–18.
- Szabó Imre: Szakértelem és felelősség. *Jogtudományi Közlöny*, 72. (2017), 9. 373–385.
- Udvary Sándor: Az érdemi tárgyalási szak jelentősége és hatékonysága egyedi és igazságszolgáltatási szempontból. *Közjegyzők Közlönye*, (2017), 1. 14–19.
- Udvary Sándor: Új Pp. – új perszerkezet. *Advocat*, 20. (2017), 1–2. 6–11.
- Varga István: Első rész. Alapvetések. In Varga István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja. I.* Budapest, HVG-Orac, 2018. 11–33.
- Varga István: Nemzetközi összehasonlító kitekintés a perakadályok rendszerére. (7. melléklet). In: A keresetlevél visszautasításának vizsgálata tárgykörében felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye. *Kúria*, 2020. február 15. 135–144. Online: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_keresetlevel_visszautasitasanak_vizgalata_osszefoglalo_velemen.pdf
- Wallacher Lajos: Perfelvételi szak (XII. fejezet). In Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*. Budapest, Magyar Közlöny, 2017. 374–403.
- Wopera Zsuzsa: Az új polgári perrendtartás elvi alapjai. *Jogtudományi Közlöny*, 72. (2017), 153–161.
- Wopera Zsuzsa: Az új polgári perrendtartás karakterét adó egyes megoldások európai összehasonlításban. *Advocat*, 20. (2017), különszám. 2–7.
- Wopera Zsuzsa: Módosul a polgári perrendtartás 2021-től. I. *Jogászvilág*, 2020. november 18. Online: <https://jogaszvilag.hu/szakma/modosul-a-polgari-perrendtartas-2021-tol-i/?hilite=%h27polg%C3%A1ri%27%2C%27perrendtart%C3%A1s%27>
- Zsitva Ágnes: Elsőfokú eljárás (Harmadik rész). In Wopera Zsuzsa (szerk.): *A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata*. Budapest, Wolters Kluwer, 2017. 249–360.
- Zsitva Ágnes: Újjászületett elsőfokú eljárás a perkoncentráció jegyében. *Advocat*, 20. (2017), különszám. 8–14.